

Vroegsignalering Alcoholproblematiek:

Wat artsen weten en wat ze kunnen doen

Samenwerkingsverband
Vroegsignalering
Alcoholproblematiek

VERSLAVINGSKUNDE
NEDERLAND

UNIVERSITY

Vroegsignalering alcoholproblematiek – waarom is het belangrijk?

Vroegsignalering alcoholproblematiek betekent dat mensen met een alcoholprobleem vroegtijdig worden herkend en snel effectief hulp wordt aangeboden. Dit kan bijvoorbeeld door huisartsen, bedrijfsartsen, artsen uit het ziekenhuis of psychiaters worden gedaan. Hoe eerder een alcoholprobleem wordt herkend, hoe beter. Wanneer alcoholproblemen vroegtijdig worden gesignaleerd, kan ingegrepen worden en ergere problemen worden voorkomen.

Welke resultaten kwamen uit het wetenschappelijk onderzoek?

In 2024 voerde Tilburg University drie vragenlijstonderzoeken uit onder een grote groep medisch specialisten, psychiaters en bedrijfsartsen ($N=754$). In deze factsheet zijn de onderzoeksresultaten kort samengevat, inclusief tips voor ziekenhuizen of organisaties die met vroegsignalering aan de slag willen gaan.

Uit de onderzoeken blijkt dat de meeste artsen positief staan tegenover (hun rol in) de vroegsignalering van problematisch alcoholgebruik.

- Artsen met meer kennis over vroegsignalering passen hun kennis ook vaker toe bij de vroegsignalering van alcoholproblematiek onder patiënten.
- Artsen geven aan veel kennis te hebben over problematisch alcoholgebruik. Daarentegen geven ze aan weinig kennis te hebben over doorverwijsmogelijkheden en effectieve interventies.
- Psychiaters, bedrijfsartsen en huisartsen hebben meer kennis over vroegsignalering (bv. over de schadelijkheid van alcohol en over het gesprek over alcohol aangaan) in vergelijking met artsen in ziekenhuizen.
- Artsen maken (nog) niet structureel gebruik van screeningsinstrumenten zoals de AUDIT-C tijdens gesprekken met patiënten.
- Artsen in het ziekenhuis en psychiaters stellen vaker routinevragen over alcoholgebruik dan bedrijfs- en huisartsen.
- Psychiaters voeren vaker een gesprek over alcoholgebruik en maken daarbij vaker gebruik van motiverende gespreksvoering ten opzichte van artsen in het ziekenhuis en bedrijfsartsen.
- Artsen die zelf meer drinken zijn minder actief in de vroegsignalering van alcoholproblematiek.
- Artsen in ziekenhuizen verwijzen patiënten het minst vaak door naar vervolghulp.

Tips voor organisaties

- **Investeer actief in het vergroten van kennis onder artsen, met specifieke aandacht voor doorverwijsmogelijkheden en beschikbare interventies voor de vroegsignalering van alcoholproblematiek. De focus ligt hierbij op huisartsen, bedrijfsartsen en artsen in ziekenhuizen.**
- **Zorg voor meer uitleg en bekendheid over hoe eenvoudig het is om screeningsinstrumenten zoals de **AUDIT-C** te gebruiken, zodat dit laagdrempeliger wordt om te gebruiken en vaker ingezet kan worden.**
- **Breng vroegsignalering van alcoholproblematiek meer onder de aandacht, met name onder bedrijfsartsen, huisartsen en artsen in ziekenhuizen.**

AUDIT-C

Bereken uw score op basis van de volgende vragen en antwoorden. Het cijfer is het aantal punten dat u krijgt.

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?

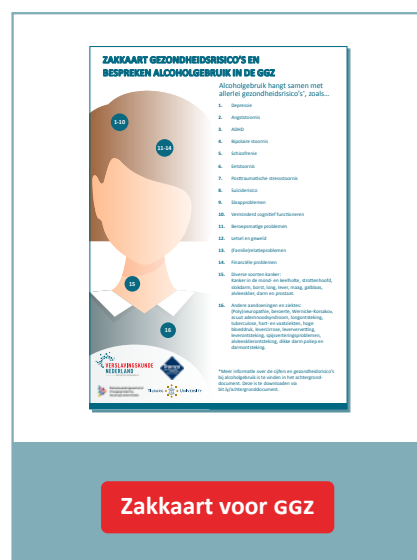
Hoe vaak	Hoeveelheid	Aantal drankjes	Aantal alcoholische drankjes	Aantal punten
Laten	Laten	Laten	Laten	Laten
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4

Hoe vaak drinkt u alcohol?</

Tools en handvatten voor artsen

Het Samenwerkingsverband Vroegsignalering Alcoholproblematiek (SVA) heeft verschillende praktijkproducten gemaakt voor artsen in verschillende zorgsettings.

- Bent u een arts in het ziekenhuis? Bekijk de zakkaart voor ziekenhuizen met informatie over de schadelijkheid van alcohol en de daaraan gerelateerde ziektes en een zorgpad bestaande uit vier stappen. Daarnaast is er een video gemaakt waarin kort uitleg gegeven wordt over het gebruik van deze zakkaart. Bovendien is er een uitgebreide handreiking gemaakt met uitleg over het zorgpad. In deze handreiking staat informatie over vroegsignalering, is de AUDIT-C opgenomen met uitleg over het gebruik en worden doorverwijsmogelijkheden beschreven.
- Bent u een bedrijfsarts? Bekijk dan de gesprekskaart voor bedrijfsartsen met meer informatie over hoe u het gesprek over alcohol kan aangaan met patiënten.
- Werkt u in een GGZ organisatie? Daarvoor is ook een Zakkaart GGZ met uitlegvideo en een handreiking GGZ ontwikkeld.
- Bent u een huisarts? Bekijk dan de handleiding eerstelijns met meer informatie over hoe en waarom u alcoholgebruik moet bespreken met patiënten.

Meer weten?

Handige websites voor zorgprofessionals:

www.herkenalcoholproblematiek.nl

Aandachtsfunctionarissen - Verslavingskunde Nederland

Medewerkers, cliënten en patiënten kunnen worden doorverwezen naar:

www.allesoverdrinken.nl

www.ikpas.nl

www.alcoholinfo.nl

www.thuisarts.nl/alcohol

Overige handige tool voor zorgprofessionals:

[Factsheet: voorbeeld van hoe je vroegsignalering aan kunt pakken](#)

Colofon

Annelien Esselink, Andrea Rozema, Jurre van der Mast, Rianne Kasander, Bart Takkenberg, Rob Bovens, Femke Gresnigt, Louis Jansen, Milan Ridderikhof, Maddy Blokland, Marlies de Rond, Gijsbert van Lomwel, Jolanda Mathijssen.

M.m.v. de landelijke Werkgroep Tweedelij van het Samenwerkingsverband Vroegsignalering Alcoholproblematiek, voortgekomen en opgericht vanuit het Nationaal Preventieakkoord.

Citatie

Esselink, A., Rozema, A. D., Van der Mast, J. M., Kasander, R., Takkenberg, R. B., Bovens, R. H. L. M., Gresnigt, F., Jansen, L., Ridderikhof, M.L., Blokland, M., De Rond, M., Van Lomwel, G., & Mathijssen, J. J. P. (2025). Factsheet Vroegsignalering Alcoholproblematiek: Wat artsen weten en wat ze kunnen doen. Uitgave binnen het Samenwerkingsverband Vroegsignalering Alcoholproblematiek.

Uitgave

Deze uitgave is mogelijk gemaakt door financiering vanuit het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en uitgevoerd door Tranzo, Tilburg University.

Samenwerkingsverband
Vroegsignalering
Alcoholproblematiek

